

PRIMERA ACTIVITAT D'AVALUACIÓ CONTINUADA: "ÚS PROFESSIONAL DELS TESTS"

Gemma Pérez Moliner

2.1.

Què volem avaluar: fracàs escolar dels estudiants en edats primerenques degut a possibles dèficits o dificultats d'atenció.

A qui volem avaluar: alumnes d'un centre escolar amb edats compreses entre els 8 i els 16 anys.

Característiques a mesurar: hiperactivitat, dèficit d'atenció, impulsivitat, desorganització.

Objectiu: diagnosticar els possibles trastorns dels processos d'atenció o perceptius i aplicar estratègies per a pal·liar els dèficits que es manifestin.

Procediment: començarem utilitzant algun instrument d'avaluació que ens permeti d'arribar a detectar els casos en que es donin trastorns d'atenció i/o percepció. Com a instrument d'avaluació utilitzarem un test especialment dissenyat per a detectar les característiques que hem apuntat més amunt i que sigui aplicable (edat, cultura, idioma...) a la població que volem mesurar. L'aplicació d'aquest instrument la farem en el context escolar dins l'horari escolar (per a evitar la possible influència de variables que es donen fora d'aquest context).

Paraules clau: fracàs escolar, dèficit d'atenció, dificultat d'atenció, trastorns perceptius, atenció, hiperactivitat, impulsivitat.

2.2.

Busquem un test que respongui a les nostres necessitats pel que fa a les característiques que volem avaluar (en aquest cas, hiperactivitat, dèficit d'atenció, impulsivitat, desorganització). D'entre l'oferta de tests en aquest camp, en triarem un que sigui aplicable als nostres alumnes per edat, nivell cultural i idioma; també tindrem en compte si hi ha alumnes que presenten altres dèficits físics o psíquics no relacionats amb el nostre objectiu avaluatiu –i en aquest cas, hauríem de modificar les condicions de presentació o, si el cas ho requereix, utilitzar altres instruments.

Dins d'aquest context, i atenent el nostre objectiu global, hem triat un protocol d'avaluació que consta de diferents instruments: "**Protocolo de Evaluación General y Específica del Trastorno por Déficit de Atención con Hiperactividad (TDA-H)**", que edita ALBOR-COHS.

La utilització del protocol complet ens permetrà, no només identificar els casos d'alumnes amb trastorns o dèficits, sinó que també ens permetrà de portar a terme la intervenció completa sobre aquest problema.

Característiques:

- aplicable a partir dels 4 anys
- destinat a usuaris com psiquiatres infanto-juvenils, psicòlegs clínics, psicòlegs educatius, psicopedagogs.
- versió del test: revisió tècnica a l'any 2001 del test publicat a l'any 2000.

Contingut:

- documentació referida al trastorn que es pretén mesurar i àmplia informació sobre la valoració i diagnosi del mateix.
- descripció dels instruments i guia per a la correcta aplicació, puntuació i valoració del protocol complet com per a les accions posteriors al diagnòstic que pretenguem portar a terme.
- instruments d'avaluació pròpiament dits (qüestionaris, inventaris, registres, informes i escales).
- documentació destinada als pares dels alumnes, referent al contingut i l'objectiu de l'avaluació.

2.3.

El professional ha de procurar establir una relació positiva amb les persones que ha d'avaluar, procurant que la percepció de la relació que tingui el pacient/client sigui d'ajuda, suport i treball conjunt per a superar les dificultats. Començarà per rebre o presentar-se als avaluats de forma cordial, a fi d'atreure la confiança d'aquests en la seva tasca i en ell mateix; evitarà que es creï ansietat i/o predisposició en contra per part de l'avaluat.

Serà primordial la correcta exposició del que el professional pretén fer: quins objectius es persegueixen, que es vol avaluar i com es vol fer, donant totes les explicacions necessàries sobre el test i la seva passació. El professional haurà de (sempre que les característiques de l'instrument ho permetin) contestar tots els dubtes que sorgeixin sobre la mecànica del test.

Haurà d'informar als avaluats sobre els seus drets i deures en referència a la passació del test o de l'avaluació i obtenir el seu consentiment (o el dels seus pares o tutors) per a continuar amb la investigació. Totes aquestes instruccions i informacions es faran de manera clara i pausada, i en l'idioma dels individus avaluats.

2.4.

Serà indispensable tenir coneixements psicològics i psicomètrics extensos i constantment actualitzats, així com la capacitat i coneixements necessaris per a treballar d'acord amb els principis científics. No menys important serà conèixer tots els elements i característiques relacionats amb tot el procés avaluatiu.

Pel que fa a cada un dels instruments que el professional ha d'utilitzar (tests, inventaris, qüestionaris...), aquest haurà de conèixer tots i cada un dels aspectes bàsics per a la correcta aplicació i posterior tractament de les dades i l'avaluació, com són:

- propietats tècniques: fiabilitat, validesa, estandardització, biaixos, anàlisi d'ítems, característiques de la mesura
- propietats teòriques: teoria que sustenta l'instrument, models i constructes mesurats
- fonts d'obtenció (Editorials) i coneixements sobre els avenços tècnics i d'actualització

Considerem que si el professional utilitza tests en la seva tasca avaluativa ha de tractar aquests instruments com la seva eina de treball, i que la no coneixença completa d'aquesta eina fa perdre el sentit a l'ús de la mateixa i posa en dubte la professionalitat de qui l'utilitza.

A més a més, hem de tenir en compte que el professional de la psicologia, pedagogia, etc. tracta amb individus humans, i encara que la seva no és una tasca que disposi d'un únic manual universal que garanteixi l'èxit en tots els casos, ha de procurar que els seus pacients/clients pateixin el mínim dany i influències negatives possibles; i això, només es pot aconseguir per mitjà d'una formació sòlida en tots els camps relacionats amb la seva pràctica i que permeti de respondre a totes les qüestions plantejades i donar solució a tots o la majoria d'imprevistos possibles.

El coneixement de la teoria ens dona la base per a la inclusió de la nostra tasca dins un marc avaluatiu on trobar respostes i per a triar les eines adequades per a realitzar-la (com prendre la decisió sobre utilitzar un test determinat, en una persona determinada i davant d'un problema determinat). Sense els coneixements psicològics necessaris, el professional no estaria en disposició de prendre les decisions adequades sobre quin és el problema, ni com s'ha de detectar, mesurar, avaluar i tractar.

Els coneixements psicomètrics representen la formació pràctica que ens ha de proporcionar l'habilitat per a utilitzar les eines de forma correcta. Sense el coneixement de les eines, no sabríem com aplicar-les o tractar les dades que ens proporcionen per a obtenir les respostes que volem conèixer. No entendríem les respostes i la mateixa avaluació esdevindria inútil.

Així mateix, per al professional que aplica tests, el coneixement de les Directrius Internacionals sobre aquest particular significa una garantia necessària per a portar a bon terme el conjunt de l'avaluació i, entre altres aspectes, assegura que el pacient/client serà tractat amb correcció i que les accions que s'emprenguin respecte a ell ens asseguraran l'èxit de la intervenció.

De tot el procés d'avaluació se'n derivarà una intervenció, que serà tant més acurada com més exactes siguin els nostres coneixements i les nostres conclusions.

2.5.

Segons les Directrius Internacionals per a l'ús dels tests, és important:

- l'elecció de l'instrument adequat per la mesura de les característiques que volem avaluar
- la correcta puntuació del test (seguint els procediments de puntuació especificats en el manual del test): que ens portarà a l'obtenció d'uns resultats fiables que possibilitin un diagnòstic correcte i adient.
- l'actualització i adequació dels barems de puntuació
- la revisió dels resultats de cara a detectar possibles anomalies o errors comesos
- la descripció acurada dels resultats
- la necessària formació psicològica i psicomètrica del professional: el coneixement de les bases teòriques, les escales, les normes i els barems utilitzats per a la correcta interpretació dels resultats.

- evitar la generalització dels resultats a altres aspectes aliens als mesurats pel test i a altres persones, que tot i compartir característiques amb els/l'avaluat, no hagin estat mesurats.
- comunicar els resultats, de forma oral o escrita, a aquells que ens els hagin demanat (el pacient/client o els seus representants legals), de forma verídica i clara, assegurant-nos que els entenen: la claredat i el detall en l'exposició ha d'evitar interpretacions errònies i ha de permetre la comprensió de les possibles implicacions.
- assegurar la confidencialitat de les dades i deixar clar quin ús tindran les mateixes en el període en que estaran disponibles.

*****